ડૉ. બાબાસાહેબ આંબેડકર ઓપન યુનિવર્સિટી
સત્રાંત પરીક્ષા એપ્રિલ - 2011

અભ્યાસક્રમ : સ્નાતક પદવી અભ્યાસક્રમ **(B.A./B.Com.)**

નોંધણી નંબર : _______________

પાઠયક્રમ : ધંધાકીય વ્યવસ્થા **(ECO-01)**

તારીખ : **27-04-2011**

સમય : **11.00 to 12.30**

સૂચના : બધા જ પ્રશ્નો ફરજિયાત છે. **કુલ ગુણ : 35**

પ્રશ્નઃ–1 નીચેના પર ટૂંકનોંધ લખો. (ગમે તે **ત્રણ**) (15)

1. વેપારને સહાયક સેવાઓ
2. જથ્થાબંધ વેપારીના કાર્યો
3. જાહેરાત અને પ્રસિદ્ધિ વચ્ચેનો તફાવત
4. મેમોરેન્ડમ ઓફ એસોશીએશન (આવેદનપત્ર)
5. ભાગીદારોના પ્રકારો
6. જાહેર સાહસોના હેતુઓ

પ્રશ્નઃ–2 કંપનીનો અર્થ આપી, જાહેર કંપનીની સ્થાપના વિધિના તબક્કાઓ જણાવો. (10)

અથવા

મૂડીમાળખાનો અર્થ આપી, મૂડીમાળખા પર અસર કરતા પરિબળો સમજાવો.

પ્રશ્નઃ–3 ધંધાકીય સંયોજનનો અર્થ આપી, સંયોજનના ફાયદાઓ અને દૂષણોની ટૂંકમાં ચર્ચા કરો. (10)

અથવા

જાહેર નિગમ વિશે ટૂંકનોંધ લખો.

ડૉ. બાબાસાહેબ આંબેડકર ઓપન યુનિવર્સિટી
સત્રાંત પરીક્ષા એપ્રિલ - 2011

અભ્યાસક્રમ : સ્નાતક પદવી અભ્યાસક્રમ **(B.A./B.Com.)**

નોંધણી નંબર : ________________

પાઠયક્રમ : નામા પદ્ધતિ– I **(ECO-02)**

તારીખ : **27-04-2011**

સમય : **12.30 to 2.00**

સૂચના : પ્રશ્ન–1 ફરજિયાત છે બાકીના પ્રશ્નો પૈકી કોઈ પણ **બે**ના જવાબ આપો.

કુલ ગુણ : 35

પ્રશ્નઃ–1 ટૂંકનોંધ લખો (ગમે તે **ત્રણ**) (15)

1. ઉધાર જમાના નિયમો
2. નામાના ઉદ્દેશો
3. સગવડી હૂંડી
4. સંયુકત સાહસમાં હિસાબી નોંધો
5. ધસારાની ગણતરીની પધ્ધતિ
6. સમાન્ય આડત–આસામી આડત

પ્રશ્નઃ–2 નીચેની માહિતી પરથી અમરની 31મી ડિસેમ્બર 2008ના રોજ રોકડમેળ મુજબ રૂા. 15000 જમા બાકી દર્શાવે છે. પાસબુક મુજબ બેંક સિલક શોધો. (10)

1. બેંકમાં ભરેલા રૂા. 12000 ના ચેક પૈકી જમા નહીં થયેલ ચેક રૂા. 3000
2. લખેલ પરંતુ ડિસેમ્બરમાં રજું નહીં થયેલ ચેક રૂા. 2500
3. બેંકે ઉધારેલ બેંકચાર્જીસની નોંધ રોડકમેળમાં નથી રૂા. 150
4. ગ્રાહકે અમરના બેંક ખાતામાં જમા કરાવેલ બારોબાર ચેક રૂા. 3800
5. બેંકે અમર વતી ચૂકવેલ જમા વીમા પ્રિમિયમ રૂા. 3000 જેની નોંધ રોકડમેળમાં નથી.
6. બેંકે ઉધરાવેલ શેર ડિવિડન્ડ રૂા. 1080 જેની નોંધ રોકડમેળમાં થઈ નથી.

અથવા

અર્જુન કું. લી એક યંત્ર રૂા. 500000ની કિંમતનું તા. 01-01-2003ના રોજ ખરીદ્યું હતું દર વર્ષે સીધી લીટીની પધ્ધતિની રીતે 10% ધસારો ગણવાનું નક્કી કરેલ છે. તા. 31-12-2008 ના રોજ પુરા થતા 6 વર્ષના સમયગાળા માટે યંત્ર ખાતુ તૈયાર કરો. (10)

પ્રશ્નઃ–3 દર્શન લીના ચોપડામાંથી નીચેની બાકીઓ તા. 31-12-2008 ના રોજ પ્રાપ્ત થયેલ છે. તેના આધારે આ તારીખે પૂરા થતા વર્ષ માટે વાર્ષિક હિસાબો તૈયાર કરો. (10)

જમા બાકી	રૂા.	ઉધાર બાકી	રૂા.
મૂડી	500000	જમીન મકાન	300000
લેણદારો	50000	સાંચા–યંત્રો	200000
દેવીહુંડી	30000	ફર્નિચર	50000
બેંકઓવર ડ્રાફટ	45000	પાઘડી	40000
લોન	105000	રોકાણો	60000
કરવેરાની જોગવાઈ	20000	રોકડ સિલક	10000

ચુ.બાકી ખર્ચા	5000	દેવાદારો	90000
ન.નુખાતુ	95000	લેણીહુંડી	40000
		આ.સ્ટોક	60000
	850000		850000

અથવા

પ્રશ્નઃ–3 તા. 01-01-2007 ના રોજ અમદાવાદના અનિલે રાજકોટના રમેશને 1000 ટેબલ ફેન નંગ દીઠ રૂા. 500 ના દરે આડત થી વેચવા મોકલ્યા. મોકલતી વખતે અનિલે રૂા. 2000 ભાડું ચૂકવ્યું આડતીયાને કુલ વેચાણ પર 10% આડત ચૂકવવાનું નક્કી કરેલ છે. રમેશે માલ છોડાવતી વખતે નુર તથા ગાડીભાડાના રૂા. 1500 ચૂકવ્યા. રમેશે 500 ફેન 1200ના દરે 300 ફેન 1300ના દરે અને 200 ફેન 1500ના દરે વેચ્યા. (10)

રમેશે એડવાન્સ પેટે રૂા. 50000નો ચેક મોકલેલ છે અને બાકી નીકળતી રકમ ચૂકતે ડ્રાફ્ટ આપવાનું સ્વીકાર્યુ ને મોકલી આપેલ છે.

અમરના ચોપડામાં જરૂરી ખાતા તૈયાર કરો.

ડૉ. બાબાસાહેબ આંબેડકર ઓપન યુનિવર્સિટી
સત્રાંત પરીક્ષા એપ્રિલ - 2011

અભ્યાસક્રમ : સ્નાતક પદવી અભ્યાસક્રમ **(B.A./B.Com.)**

નોંધણી નંબર : ________________

પાઠયક્રમ : મૅનેજમેન્ટના સિદ્ધાંતો **(ECO-03)**

તારીખ : **27/04/2011**

સમય : **03.00 to 04.30**

સૂચના : (1) પ્રશ્ન નં : 1 ફરજિયાત છે.
(2) પ્રશ્ન નં : 2 થી 5 માંથી કોઈપણ બે ના જવાબ આપો.
(3) જમણી બાજું પ્રશ્નના ગુણ દર્શાવેલ છે. **કુલ ગુણ : 35**

પ્રશ્નઃ–1 ટૂંકનોંધ લખો. (કોઈપણ **ત્રણ**) (15)

1. કાર્યાત્મક વ્યવસ્થાતંત્ર
2. માહિતીસંચારનું મહત્ત્વ
3. દોરવણીનું મહત્ત્વ
4. સમતૂટ વિશ્લેષણ
5. સંચાલન એક વ્યવસાય તરીકે

પ્રશ્નઃ–2 સંચાલનની વિચારધારામાં ફેન્રી ફેયોલનો ફાળો વર્ણવો. (10)

પ્રશ્નઃ–3 આયોજનનો અર્થ આપી તેનું મહત્ત્વ સ્પષ્ટ કરો. (10)

પ્રશ્નઃ–4 વ્યવસ્થાતંત્રના માર્ગદર્શક સિદ્ધાંતો ટૂંકમાં સમજાવો. (10)

પ્રશ્નઃ–5 અંકુશનો અર્થ આપી અંકુશનું મહત્ત્વ સ્પષ્ટ કરો. (10)

ડૉ. બાબાસાહેબ આંબેડકર ઓપન યુનિવર્સિટી
સત્રાંત પરીક્ષા એપ્રિલ - 2011

અભ્યાસક્રમ : સ્નાતક પદવી અભ્યાસક્રમ **(B.A./B.Com.)**

નોંધણી નંબર : ________________

પાઠયક્રમ : નામા પદ્ધતિ – II **(ECO-04)**

તારીખ : **28/04/2011**

સમય : **11.00 to 02.00**

સૂચના : (1) વિભાગ – 'અ' માં પ્રશ્ન–૧ ફરજિયાત છે. બાકીનામાંથી ગમે તે ત્રણના જવાબ આપો.
(૨) વિભાગ – 'બ' ના બંને પ્રશ્નો ફરજિયાત છે.
(૩) જમણીબાજુ પ્રશ્નના ગુણ દર્શાવેલ છે. **કુલ ગુણ : 70**

વિભાગ :– 'અ'

પ્રશ્નઃ–1 નીચેનાંમાંથી કોઈપણ બે ટૂંકનોંધ લખો. (10)

1. હિસાબી ગુણોત્તરોનું વર્ગીકરણ
2. ભાગીદારના પ્રવેશમાં પાઘડી
3. રોકડપ્રવાહ પત્રકની ઉપયોગિતા
4. ભાડે ખરીદ પદ્ધતિ અને હપતા પદ્ધતિ વચ્ચેનો તફાવત

પ્રશ્નઃ–2 સાગર અને મહાસાગર એક પેઢીમાં 3 : 2 ના પ્રમાણમાં નફો–નુકશાન વહેચી લેતા ભાગીદારો છે. તા. 31-03-2009 ના રોજનું પાકુ સરવૈયું નીચે મુજબ છે.

મૂડી–દેવાં	રૂા.	મિલકત–લેણાં	રૂા.
મૂડીઃ–		જમીન – મકાન	46,000
સાગર 90,000 મહાસાગર 45,000	1,35,000	યંત્રો	47,500
સામાન્ય અનામત	20,000	સ્ટોક	45,000
કારીગર અકસ્માત વળતર ફંડ	8,000	દેવાદારો 37,500 – ઘાલખાધ અનામત 2,500	35,000
લેણદારો	22,500	લેણીહૂંડી	7,500
પ્રોવિડન્ડ ફંડ	15,000	રોકડ/બેંકસિલક	25,000
દેવીહૂંડી	5,500		
	2,06,000		2,06,000

તા. 01-04-2009 ના રોજ તેઓએ સમુદ્રને નફામાં 1/5 ભાગ આપી નીચેની શરતોએ પ્રવેશ આપો.

(1) સમુદ્ર પોતાના ભાગની પાઘડી પેટે રૂા. 15,000 રોકડા લાવશે.
(2) ચૂકવવાના બાકી ખર્ચ પેટે રૂા. 3,500 ની જોગવાઈ કરવી.
(3) દેવાદારો પર 10% લેખે ઘાલખાધ અનામતની જોગવાઈ કરવી.
(4) મળવાના બાકી કમિશનની રૂા. 4,500 ની રકમ ચોપડે દર્શાવેલ નથી.
(5) નવી પેઢીમાં સાગર, મહાસાગર અને સમુદ્રનું નવું નફા–નુકશાનનું પ્રમાણ 3 : 1 : 1 રહેશે.
(6) જમીન – મકાનની કિંમતમાં 10% વધારો તથા યંત્રોની કિંમતમાં 10% ઘટાડો કરવો.

(7) સમુદ્ર મૂડી પેટે રૂા. 44,400 રોકડમાં લાવશે.
ઉપરની વિગત પરથી
(i) નફા–નુકશાન હવાલા ખાતું
(ii) ભાગીદારોનાં મૂડી ખાતાં
(iii) નવી પેઢીનું પ્રવેશ બાદનું પાકું–સરવૈયું તૈયાર કરો.

પ્રશ્નઃ–3 અમી ટ્રેડર્સ પાટણની મહેસાણામાં એક શાખા છે. જે મૂળ કિંમત પર 25% નફો ચઢાવીને માલ વેચવાની સૂચના સાથે મૂળ કિંમતે માલ મોકલે છે. પરચુરણ ખર્ચા સિવાયનાં બધાજ ખર્ચા મુખ્ય ઓફિસ ચૂકવે છે અને શાખા પાસેથી બધીજ રોકડ દરરોજ મેળવે છે. (14)

શાખાને લગતી તા. 31-03-2009 ના રોજ પૂરા થતાં વર્ષની માહિતી નીચે મુજબ હતી.

વિગત	01-04-2008	31-03-2009
	રૂા.	રૂા.
સ્ટોક	25,000	10,000
દેવાદારો	5,000	13,000
ફર્નિચર	2,500	2,000
પેટા રોકડ	500	250
પગાર ચૂકવવાનો બાકી	1000	-

<u>વર્ષ દરમ્યાનના વ્યવહારો :–</u>

શાખાને મોકલેલ માલ	75,000
શખાએ પરત કરેલ માલ	10,000
પરચુરણ ખર્ચ માટે મોકલેલ પેટા રોકડ	750
દેવાદારોએ શાખાને પરત કરેલ માલ	5,000
દેવાદાર પાસેથી મળેલ રોકડ (ધાલખાધ પરત રૂા. 5,000 સહિત)	80,000
દેવાદારોને આપેલ વટાવ	2,000
શાખાનું કુલ વેચાણ	1,05,000
<u>મુખ્ય ઓફિસે ચૂકવેલ ખર્ચા</u>	
પગાર	6,500
ભાડું	3,000
વીમા પ્રિમિયમ (તા. 30-06-09 ના રોજ પૂરા થતા વર્ષ માટે)	1,600

મુખ્ય ઓફિસના ચોપડે શાખાનું ખાતું તથા તા. 31-03-2009 ના રોજ પૂરા થતા વર્ષ માટેનું શાખાનું વેપાર ખાતું તેમજ નફા–નુકશાન ખાતું તૈયાર કરો.

પ્રશ્નઃ–4 બ્રહ્મા, વિષ્ણુ અને મહેશ અનુક્રમે 5 : 4 : 1 ના પ્રમાણમાં નફા–નુકશાન વહેંચણીના એક પેઢીમાં ભાગીદારો છે. તા. 31-03-2009 ના રોજનું તેમની પેઢીનું પાકું સરવૈયું નીચે મુજબ હતું. (14)

દેવાં		રૂા.	મિલકતો	રૂા.
મૂડી ખાતા			જમીન – મકાન	90,000
બ્રહ્મા	70,000		યંત્રો	60,000
વિષ્ણુ	60,000			
મહેશ	<u>44,000</u>	1,74,000		
નફા–નુકશાન ખાતું		30,000	રોકાણો	32,000
દેવીહૂંડી		16,000	સ્ટોક	30,000

પરચૂરણ લેણદારો	38,000	દેવાદારો 28,000 – ઘાલખાધ અનામત 4,000	24,000
		લેણીહૂંડી	12,000
		રોકડ સિલક	10,000
	2,58,000		2,58,000

ઉપરોકત તારીખે મહેશ પેઢીમાંથી નિવૃત્તિ થયો. શરતો નીચે મુજબ હતી.

(i) જમીન મકાનની કિંમત 10% વધારવાની છે. જયારે યંત્રોની કિંમત 20% ઘટાડવાની છે.

(ii) પેઢીની પાઘડીની કિંમત રૂા.1,00,000 આંકવામાં આવી. જે પૂરેપૂરી ચોપડે દર્શાવવાની છે.

(iii) તમામ રોકાણો રૂા. 40,000 માં વેચવામાં આવ્યાં.

(iv) દેવાદારો પેટે 10% લેખે ઘાલખાધ અનામત રાખવાની છે.

(v) રૂા. 2,200 ના એક નહીં ચૂકવેલ ખર્ચ અંગે ચોપડામાં હવાલા અસર આપવાની છે.

(vi) મહેશને ચૂકવવાની રકમ પેઢી રૂા. 40,000 તેની લોન પેટે પેઢીમાં રાખવાના છે. અને બાકીની રકમ રોકડમાં ચૂકવવાની છે.

ઉપરની માહિતી પરથી પેઢીના ચોપડામાં તૈયાર કરો.

(i) નફા–નુકશાન હવાલા ખાતું

(ii) ભાગીદારોનાં મૂડીખાતાં

(iii) રોકડ ખાતું અને

(iv) નિવૃત્તિ પછીનું નવી પેઢીનું પાકું સરવૈયું

પ્રશ્નઃ–5 શ્રી રાજ લિમિટેડનું તા. 31-03-2009ના રોજનું કાચું–સરવૈયું નીચે પ્રમાણે છે. (14)

વિગત	ઉધાર બાકી (રૂા.)	જમા બાકી (રૂા.)
ઈકવીટી શેરમૂડી દરેક રૂા. 10ના		1,00,000
સામાન્ય અનામત		10,000
જામીનગીરી પ્રિમિયમ		15,000
રોકાણો	34,500	
નફા–નુકશાન ખાતું (01-04-2008)		20,000
10% ના ડિબેન્ચર		20,000
ડિબેન્ચર વટાવ	1,000	
નહીં મંગાવેલ ડિવિડન્ડ		1,500
મકાન	1,50,000	
સાંચાયંત્રો	1,00,000	
ફર્નિચર	22,500	
સ્ટોક (01-04-2008)	18,000	
દેવાદારો અને લેણદારો	20,000	16,000
રોકડ અને બેંક	1,400	6,800
ખરીદી અને વેચાણ	2,50,000	4,50,000
ડિબેન્ચર વ્યાજ	1,500	
અન્ય વહીવટી ખર્ચા	25,000	
ઓફિસ ખર્ચા	3,500	
ડિરેકટર ફી	2,300	
વેચાણ વિતરણ ખર્ચા	2,500	
પગાર	10,000	
ઘાલખાધ	1,000	

હૂંડીઓ	1,800	2,200
મળેલ ડિવિડન્ડ અને વ્યાજ		3,500
	6,45,000	6,45,000

નીચે આપેલ વધારાની માહિતી ધ્યાનમાં લઈને કંપનીધારા મુજબ કંપનીના વાર્ષિક હિસાબો તૈયાર કરો.

(1) આખર સ્ટોક રૂા. 15,000

(2) મકાન અને ફર્નિચર ઉપર 10% અને યંત્રો પર 20% લેખે ઘસારાની જોગવાઈ કરો.

(3) રૂા. 50,000 ની આવકવેરાની જોગવાઈ કરો.

(4) દેવાદારોમાંથી રૂા. 300 ઘાલખાધના માંડી વાળો.

(5) 5% લેખે દેવાદારો પર ઘાલખાધ અનામતની જોગવાઈ કરો.

(6) ચૂકવવાનો બાકી પગાર રૂા. 5,000 કોઈ નોંધ થઈ નથી.

(7) અગાઉથી ચૂકવેલ વેચાણ વિતરણ ખર્ચ રૂા. 500.

પ્રશ્નઃ–6 શ્રી હર્નિશ કંપની લિમિટેડ 10,000 ઈકિવટી શેર દરેક રૂા. 100 નો તેવા 10% પ્રિમિયમ થી બહાર પાડયા જે માટે ત્રણ ગણી અરજીઓ મળી. નાણાં નીચે મુજબ ભથ્થાંનાં હતાં. (14)

અરજીઓ સાથે	રૂા. 40
મંજુરી સાથે (પ્રિમિયમ સહિત)	રૂા. 30
પ્રથમ હપ્તા સાથે	રૂા. 25
બીજા હપ્તા સાથે	રૂા. 15

શેરની વહેંચણી નીચે મુજબ કરવામાં આવી.

10,000 શેર અરજીઓ નામંજુર કરી અને નાણાં પરત કર્યા.

2,000 શેરના અરજદારોને પૂરા શેર આપ્યા.

બાકીના શેર બાકીના અરજદારો વચ્ચે પ્રમાણસર વહેંચવામાં આવ્યા.

સુહાલી કે જેને 200 શેર પ્રમાણસર આપવામાં આવ્યા હતા તે મંજુરીના પ્રથમ અને બીજા હપ્તાનાં નાણાં ભથ્થામાં નિષ્ફળ ગઈ તેથી તેના શેર જપ્ત કરવામાં આવ્યા.

જપ્ત કરેલા શેર રૂા. 70 ની કિંમતે પૂરા ભરાયેલ તરીકે ફરીથી બહાર પાડવા તેનાં નાણાં મળી ગયાં.

ઉપરના વ્યવહારો નોંધવા યોગ્ય બાબત સાથે આમનોંધ લખો.

પ્રશ્નઃ–7 હિરલ લિમિટેડનું તા. 31 માર્ચ, 2009 ના રોજનું પાકું સરવૈયું નીચે મુજબ છે. (14)

પા.સ.

દેવાં	રૂા.	મિલકતો	રૂા.
ઈકિવટી શેરમૂડી દરેક રૂા. 10 નો	2,00,000	જમીન–મકાન	3,00,000
10% ની પ્રે. શેરમૂડી દરેક રૂા. 100 નો	2,00,000	પ્લાન્ટ–યંત્રો	1,50,000
સામાન્ય અનામત	60,000	ફર્નિચર	1,00,000
નફા–નુકશાન ખાતું	40,000	સ્ટોક	20,000
10% ના ડિબેન્ચરો	1,10,000	દેવાદારો	30,000
લેણદારો	15,000	લેણીહૂંડી	10,000
બેંક ઓવરડ્રાફટ	10,000	રોકડ	20,000
દેવીહૂંડી	4,000	પ્રાથમિક ખર્ચા	10,000
ખર્ચના બાકી દેવાં	1,000		
	6,40,000		6,40,000

વધારાની માહિતી :–	રૂા.
કુલ વેચાણ	3,00,000
કાચોનફો	1,50,000
ચોખ્ખોનફો	50,000
શરૂઆતનો સ્ટોક	30,000

ઉપરની માહિતી પરથી નીચેના ગુણોત્તરો શોધો.
(વર્ષના દિવસો 360)

(1) કાચાનફાનો ગુણોત્તર
(2) સ્ટોક ગુણોત્તર
(3) ચાલુ ગુણોત્તર
(4) દેવાદાર ગુણોત્તર
(5) પ્રવાહી ગુણોત્તર
(6) ચોખ્ખા નફાનો ગુણોત્તર
(7) ઈકિવટી શેરમૂડી પર વળતરનો દર

વિભાગ :– 'બ'

પ્રશ્નઃ–8 નીચેનામાંથી કોઈપણ બે ના જવાબ આપો. (09)
(1) ઓડિટ કાર્યક્રમ એટલે શું ? તેના ફાયદા જણાવો.
(2) ઓડિટરની ગેરલાયકાતો
(3) આંતરિક અંકુશનો અર્થ સમજાવી તેના ફાયદા સમજાવો.
(4) વાઉચીંગ એટલે શું ? વાઉચર તપાસતી વખતે ધ્યાનમાં રાખવાના મુદ્દાઓ સમજાવો.

પ્રશ્નઃ–9 નીચેનાનું વાઉચીંગ તમે કેવી રીતે કરશો ? જણાવો. (કોઈપણ બે) (09)
(1) રોકડ ખરીદી
(2) પગાર અને મજુરી
(3) જાંગડ વેચાણ
(4) પ્લાન્ટ અને યંત્રોની ખરીદી

ડૉ. બાબાસાહેબ આંબેડકર ઓપન યુનિવર્સિટી
સત્રાંત પરીક્ષા એપ્રિલ - 2011

અભ્યાસક્રમ : સ્નાતક પદવી અભ્યાસક્રમ **(B.A./B.Com.)**

નોંધણી નંબર : ________________

પાઠયક્રમ : વેપારી કાયદો **(ECO-05)**

તારીખ : **27-04-2011**

સમય : **4.30 to 6.00**

સૂચના : (1) પ્રશ્ન નં. –1 ફરજિયાત છે.
(2) પ્રશ્ન નં. –2, 3 અને 4 માંથી કોઈપણ બે ના જવાબ આપો. **કુલ ગુણ : 35**

પ્રશ્નઃ–1 કોઈ પણ **બે**ના જવાબ આપો. (15)

1. કાયદેસર વેચાણ કરારના આવશ્યક તત્ત્વો જણાવો.
2. લવાદી કાર્યવાહીના ફાયદાઓ સમજાવો.
3. ભાગીદારની ગર્ભિતસત્તા ઉપરનાં નિયંત્રણો જણાવો.

પ્રશ્નઃ–2 તફાવત આપો. (કોઈ પણ **બે**) (10)

1. દગો અને ગેરરજૂઆત
2. શરત અને બાંયધરી
3. ભાગીદારી અને સહમાલિકી

પ્રશ્નઃ–3 ટૂંકમાં જવાબ આપો. (કોઈ પણ **બે**) (10)

1. સગીર સાથેના કરારની સ્થિતિ વર્ણવો.
2. એજન્ટના પ્રકારો જણાવો.
3. માલના પ્રકારો જણાવો.

પ્રશ્નઃ–4 ટૂંકનોંધ લખો. (કોઈ પણ **બે**) (10)

1. યથા પરિશ્રમ (ક્વૉન્ટમ મેરિટ)
2. અવલંબિત કરારો
3. જામીનના હક્કો
4. ખરીદનાર સાવધાનનો સિધ્ધાંત

ડૉ. બાબાસાહેબ આંબેડકર ઓપન યુનિવર્સિટી
સત્રાંત પરીક્ષા એપ્રિલ - 2011

અભ્યાસક્રમ : સ્નાતક પદવી અભ્યાસક્રમ **(B.A./B.Com.)**

નોંધણી નંબર : ________________

પાઠયક્રમ : અર્થશાસ્ત્રના સિદ્ધાંતો **(ECO-06)**

તારીખ : **28-04-2011**

સમય : **3.00 to 4.30**

સૂચના : પ્રશ્ન – 5 ફરજિયાત છે. બાકીના **ચાર** માંથી ગમે તે **બે** ના જવાબ આપો.

કુલ ગુણ : 35

પ્રશ્નઃ–1 અર્થતંત્રની મૂળભૂત સમસ્યાઓ જણાવો. (10)

પ્રશ્નઃ–2 સમ સીમાંત તૃષ્ટિગુણનો નિયમ સમજાવો. (10)

પ્રશ્નઃ–3 ઉત્પાદનનો બિનપ્રમાણસરનો નિયમ સમજાવો. (10)

પ્રશ્નઃ–4 પૂર્ણ હરીફાઈમાં પેઢીના ટૂંકાગાળાની સમતુલા સમજાવો. (10)

પ્રશ્નઃ–5 ટૂંકનોંધ લખો. (ગમે તે **ત્રણ**) (15)

1. મૂડીવાદના લક્ષણો
2. આવક અસર અને અવેજી અસર
3. માંગ નક્કી કરતાં પરિબળો
4. આર્થિક ભાડું અને બદલા કમાણી
5. મજૂર મંડળો અને સામૂહિક સોદાગીરી

ડૉ. બાબાસાહેબ આંબેડકર ઓપન યુનિવર્સિટી
સત્રાંત પરીક્ષા એપ્રિલ - 2011

અભ્યાસક્રમ : સ્નાતક પદવી અભ્યાસક્રમ **(B.A./B.Com.)**

નોંધણી નંબર : _______________

પાઠયક્રમ : આંકડાશાસ્ત્રનાં મૂળતત્વો **(ECO-07)**

તારીખ : **28-04-2011**

સમય : **4.30 to 6.00**

સૂચના : 1) પ્રશ્ન–1 ફરજિયાત છે

2) પ્રશ્ન 2, 3 અને 4 માંથી ગમે તે બેના જવાબ આપો. **કુલ ગુણ : 35**

પ્રશ્નઃ–1 ગમે તે ત્રણ વિશે નોંધ લખો. (15)

1. પ્રાથમિક માહિતી મેળવવાની રીતો
2. ગેરનિદર્શન ભૂલના કારણો
3. સતતચલ અને અસતતચલ વચ્ચેનો તફાવત
4. લઘુગુણક
5. યદચ્છનિદર્શનનું મહત્ત્વ
6. વિષમતા માપન કસોટીઓ

પ્રશ્નઃ–2 **A** નીચેની માહિતી માટે સ્તંભાલેખ તૈયાર કરો. (10)

મૂલ્ય	1	2	3	4	5	6	7	8
આવૃત્તિ	5	15	20	30	25	20	10	10

B નીચેની માહિતી પરથી સાદો સમાંતર મધ્યક અને ભારિત સમાંતર મધ્યકની ગણતરી કરો.

ટન દીઠ કિંમત (રૂા.)	45.60	40.70	42.45
વેચાણ (ટનમાં)	135	40	25

પ્રશ્નઃ–3 એક ફેકટરીની નીચેની માહિતી વિતરણ પરથી બહુલક શોધો. (10)

અઠવાડિક મજૂરી (રૂા.)	20-40	40-60	60-80	80-100	100-120	120-140	140-160	160-180	180-200
મજૂરીની સંખ્યા	8	12	20	30	40	35	18	7	5

પ્રશ્નઃ–4 નીચેની માહિતી મધ્યક, મધ્યસ્થ, પ્રમાણિત વિચલન અને વિષમતાંક ગણો. (10)

જથ્થાનું વેચાણ	દિવસની સંખ્યા
700-1000	12
1000-1300	18
1300-1600	20
1600-1900	25
1900-2200	18
2200-2500	5
2500-2800	2

ડૉ. બાબાસાહેબ આંબેડકર ઓપન યુનિવર્સિટી
સત્રાંત પરીક્ષા એપ્રિલ - 2011

અભ્યાસક્રમ : સ્નાતક પદવી અભ્યાસક્રમ **(B.A./B.Com.)**

નોંધણી નંબર : ________________

પાઠયક્રમ : કંપની લૉ **(ECO-08)**
તારીખ : **29/04/2011**
સમય : **11.00 to 12.30**
સૂચના : (1) પ્રશ્ન નં : 1 ફરજિયાત છે.
(2) પ્રશ્ન નં : 2 થી 5 માંથી કોઈપણ બે નાં જવાબ આપો. **કુલ ગુણ : 35**

પ્રશ્નઃ–1 કોઈપણ **ત્રણ** જવાબ લખો. (15)

(1) મેમોરેન્ડમ ઓફ એસોસિએશન

(2) શેરવોરંટ

(3) સભાનું કોરમ

(4) વિજ્ઞાપન પત્ર

(5) પ્રવર્તકો–પ્રયોજકો

(6) ધંધો શરૂ કરવાનું પ્રમાણપત્ર

પ્રશ્નઃ–2 કંપનીની વ્યાખ્યા આપી કંપનીના પ્રકારો ટૂંકમાં સમજાવો. (10)

પ્રશ્નઃ–3 (અ) તફાવત સમજાવો શેર અને ડિબેન્ચર (10)

(બ) કંપની સભ્યપદ નો અંત આવે તેવા સંજોગો સમજાવો.

પ્રશ્નઃ–4 (અ) ખાનગીકંપની અને જાહેરકંપની વચ્ચેનો તફાવત સમજાવો. (10)

(બ) ડિરેકટરોની લાયકાતો વિષે નોંધ લખો.

પ્રશ્નઃ–5 (અ) કંપની સેક્રેટરીનો અર્થ આપી કંપની સેક્રેટરીની ફરજો જણાવો. (10)

(બ) લેણદારો દ્વારા સ્વૈચ્છિક ફડચો.

ડૉ. બાબાસાહેબ આંબેડકર ઓપન યુનિવર્સિટી
સત્રાંત પરીક્ષા એપ્રિલ - 2011

અભ્યાસક્રમ : સ્નાતક પદવી અભ્યાસક્રમ **(B.A./B.Com.)**

નોંધણી નંબર : ________________

પાઠયક્રમ : મુદ્રા, બૅન્કિગ અને નાણાંકીય સંસ્થાઓ **(ECO-09)**

તારીખ : **29/04/2011**

સમય : **12.30 to 02.00**

સૂચના : (1) પ્રશ્ન નં : 1 ફરજિયાત છે બાકીના પ્રશ્નો માંથી કોઈપણ **બે** ના જવાબ લખો
(2) જમણી બાજુ પ્રશ્નના ગુણ દર્શાવેલ છે. **કુલ ગુણ : 35**

પ્રશ્નઃ–1 ટૂંકનોંધ લખો. (ગમે તે **ત્રણ**) (15)

(1) ફુગાવાની અસરો

(2) વિનિમય દર પદ્ધતિ

(3) મધ્યસ્થ બેંકના પરંપરાગત કાર્યો

(4) વાણિજય બેંકના પ્રાથમિક કાર્યો

(5) ભારતીય જીવન વીમા નિગમનાં ઉદ્દેશો.

(6) રાજય અને વાયદા બજારો

પ્રશ્નઃ–2 કેઈન્સવાદી અભિગમના આધારે નાણાંની માંગ સમજાવો. (10)

પ્રશ્નઃ–3 મિલ્ટન ફ્રિડમેનનો નાણાં પરિમાણનો સિદ્ધાંત સમજાવો. (10)

પ્રશ્નઃ–4 ભારતીય ઔદ્યોગિક નાણાંનિગમ (I.F.C.I.) નાં ઉદ્દેશો જણાવી તેની કામગીરીનું મૂલ્યાંકન કરો. (10)

પ્રશ્નઃ–5 વિશ્વબેંકના ઉદ્દેશો જણાવી તેના કાર્યોની ચર્ચા કરો. (10)

પ્રશ્નઃ–6 શાખા સર્જન, તરલતા, નફાકારકતા, સલામતીના ખ્યાલો સમજાવો. (10)

ડૉ. બાબાસાહેબ આંબેડકર ઓપન યુનિવર્સિટી
સત્રાંત પરીક્ષા એપ્રિલ - 2011

અભ્યાસક્રમ : સ્નાતક પદવી અભ્યાસક્રમ **(B.A./B.Com.)**

નોંધણી નંબર : ________________

પાઠયક્રમ : પડતરનાં તત્ત્વો **(ECO-10)**
તારીખ : **29/04/2011**
સમય : **03.00 to 04.30**
સૂચના : (1) પ્રશ્ન નં : 1 ફરજિયાત છે.
(2) પ્રશ્ન નં : 2 થી 5 માંથી કોઈપણ **બે** નાં જવાબ આપો.
(3) જમણીબાજુ પ્રશ્નના ગુણ દર્શાવેલ છે. **કુલ ગુણ : 35**

પ્રશ્નઃ–1 ટૂંકનોંધ લખો. (ગમે તે **ત્રણ**) (15)

1. સ્ટોક મૂલ્યાંકનની 'લીફો' પદ્ધતિ
2. મજૂર ફેરબદલી દર ના કારણો
3. ઓવરટાઈમ
4. માલસામગ્રી અંકુશની એબીસી(અબક) વર્ગીકરણ પદ્ધતિ
5. પ્રત્યક્ષ ખર્ચા અને પરોક્ષ ખર્ચા

પ્રશ્નઃ–2 દિનેશ મિલ્સ કંપનીએ 2008 ના વર્ષ દરમિયાન બધુજ ઉત્પાદન રૂા. 3,60,000 માં વેચ્યું હતું. કંપનીની એકમદીઠ પડતર નીચે મુજબ હતી. (10)

વિગત		રૂા.
માલસામાન ખર્ચ		60
મજૂરી ખર્ચ		45
સીધા ખર્ચા		15
કારખાના શિરોપરી ખર્ચાઃ		
	સ્થિર	06
	ચલિત	09
ઓફિસ શિરોપરી ખર્ચા :	સ્થિર	15
વેચાણ વિતરણ :		
	શિરોપરી સ્થિર	09
	ચલિત	06
		165
	+ નફો	15
	વેચાણકિંમત	180

કંપનીની વાર્ષિક ઉત્પાદન શકિતનાં 80% ઉત્પાદન 2008 માં કરવામાં આવ્યું હતું.

(1) જયારે 2009ના પ્રથમ 6 માસ દરમિયાન ઉત્પાદન શકિતનાં 80% અને પછીના 6 માસ દરમિયાન ઉત્પાદન શકિતના 100% જેટલું ઉત્પાદન થશે તેવો અંદાજ છે.

(2) બધા જ ચલિત ખર્ચમાં 20% વધારો અને સ્થિરખર્ચમાં 10% નો વધારો થશે.

(3) 2009ના વર્ષનું અંદાજી પત્રક તૈયાર કરો. વેચાણ કિંમત પર 33 1/3% નફો મેળવવાનો છે.

પ્રશ્નઃ–3 નીચેની વિગતો પરથી રોકડના ધોરણે 2/3 ભાગ જેટલો નફો ધ્યાનમાં લઈ કરારખાતું તૈયાર કરો. (10)

વિગત	રૂા.
માલસામગ્રી	1,30,000
મજૂરી	1,00,000
પરોક્ષ ખર્ચ	50,000
સ્થાન પર માલસામગ્રી વર્ષને અંતે	10,000
અકસ્માતથી નુકશાન	20,000
બિનપ્રમાણિત કામ	30,000
મળેલ રોકડ (પ્રામાણિત કામનાં 90%)	3,60,000
કરાર કિંમત	5,00,000
ભંગારનું વેચાણ	2,000
માલસામગ્રીનું વેચાણ (પડતર રૂા. 5,000)	6,000
પ્લાન્ટ	50,000
વર્ષને અંતે વધેલ પ્લાન્ટની કિંમત	30,000

પ્રશ્નઃ–4 કારખાનાના એક યંત્રને લગતી વિગતો નીચે આપી છે. (10)

યંત્રની કિંમત 50,000 રૂા., તેના ઉપયોગી જીવનને અંતે ભંગાર કિંમત=10,000 રૂા.
(યંત્રનું આયુષ્ય 10 વર્ષ)

સુપરવાઈઝરનો પગાર (માસિક) 1,000 રૂા.
કારખાનાની વીજળી–દર મહિને 100 રૂા.
કારખાનાનું અર્ધવાર્ષિક ભાડું 3,000 રૂા.
યંત્રનું માસિક વીમાનું પ્રીમિયમ 25 રૂા.
યંત્રનો સમારકામ અને નિભાવખર્ચ વાર્ષિક 500 રૂા.
યંત્રનો વીજળીનો વપરાશ કલાકના 10 યુનિટ
100 યુનિટનો વીજળી ભાવ 5 રૂા.
વર્ષ દરમિયાન યંત્રના કામકાજનાં કલાકો 2000
યંત્ર કારખાનાની કુલ જગ્યાનો ¼ ભાગ રોકે છે. કારખાનાના સુપરવાઈઝર પોતાના સમયનો ¼ ભાગ આ યંત્ર પર આપે છે. કારખાનાનો વીજળીનો ખર્ચ રોકેલી જગ્યાના પ્રમાણમાં વહેંચવાનો છે.

ઉપરની વિગત પરથી યાંત્રિક કલાક દર શોધો.

પ્રશ્નઃ–5 એક વસ્તુ બનાવવા ઉત્પાદનને ત્રણ પ્રક્રિયામાંથી પસાર કરવું પડે છે. (10)

એક પ્રક્રિયામાંથી બનેલ માલ બીજી પ્રક્રિયામાં અને તે રીતે છેલ્લી પ્રક્રિયા માંથી તૈયાર માલ બને છે. નીચે દરેક પ્રક્રિયાને લગતી વિગત આપી છે.

વિગત	પ્રક્રિયા – 1	પ્રક્રિયા – 2	પ્રક્રિયા – 3
કાચોમાલ	10,000	8,000	2,000
મજૂરી	5,000	6,000	7,000
સીધા ખર્ચા	1,500	2,500	5,000

દરેક પ્રક્રિયાનો શિરોપરી ખર્ચ મજૂરીના 200% ગણવાનો છે. દરેક પ્રક્રિયાની શરૂઆતમાં કે અંતે કોઈ સ્ટોક નથી. બગાડ છે નહીં. કુલ 10,000 એકમોનું ઉત્પાદન થયું છે.

તમારે દરેક પ્રક્રિયાની કુલપડતર અને એકમદીઠ પ્રત્યેક ખર્ચની પડતર બતાવતાં ખાતાં તૈયાર કરવાનાં છે.

ડૉ. બાબાસાહેબ આંબેડકર ઓપન યુનિવર્સિટી
સત્રાંત પરીક્ષા એપ્રિલ - 2011

અભ્યાસક્રમ : સ્નાતક પદવી અભ્યાસક્રમ **(B.A./B.Com.)**

નોંધણી નંબર : ________________

પાઠયક્રમ : આયકરનાં તત્ત્વો **(ECO-11)**
તારીખ : **29/04/2011**
સમય : **04.30 to 06.00**
સૂચના : (1) પ્રશ્ન નં : 1 ફરજિયાત છે.
(2) પ્રશ્ન નં : 2 થી 5 માંથી કોઈપણ **બે** નાં જવાબ આપો.
(3) જમણીબાજુ પ્રશ્નનાં ગુણ દર્શાવેલ છે. **કુલ ગુણ : 35**

પ્રશ્નઃ–1 નીચેનામાંથી કોઈપણ ત્રણ ટૂંકનોંધ લખો. (15)

(1) કલમ 80(G)

(2) કાયમી ખાતા નંબર

(3) પાછલું વર્ષ

(4) વ્યકિતના રહેઠાણના દરજ્જાની શરતો

(5) પ્રાપ્તિ સ્થાને થી કરકપાત

(6) ખેતીની આવક

પ્રશ્નઃ–2 શ્રી અમરની તા.31-03-2008ના રોજ પૂરા થતા વર્ષની પોતાની આવક અંગેની નીચેની વિગતો આપવામાં આવે છે. તેના પરથી આ વર્ષ 2008-09 માટે તેની કરપાત્ર પગારની ગણતરી કરો. (10)

(1) મૂળ પગાર માસિક રૂા. 8000

(2) મોંઘવારી ભથ્થુ પગારના 20%

(3) શિક્ષણ ભથ્થુ માસિક 300 (એક બાળક માટે)

(4) માન્ય પ્રો. ફંડમાં માલિકનો ફાળો 13% તેઓ પણ તેટલો જ ફાળો આપે છે.

(5) માન્ય પ્રો. ફંડમાં 12% લેખે જમા થયેલ વ્યાજ રૂા. 3,600

(6) માલિકે ભરપાઈ કરી આપેલ તેઓનું તબીબી બિલ રૂા. 10,000

(7) માલિકે ચૂકવેલ તેઓનું જીવન વીમા પ્રિમિયમ રૂા. 5,000

પ્રશ્નઃ–3 શ્રી અંકિત નીચેની મકાન મિલકત ધરાવે છે. આ ઉપરથી તેનાં મકાન મિલકતની આવક આ વર્ષ 2008-09 માટે શોધો. (10)

વિગત	મકાન – I	મકાન – II
વપરાશનો હેતું	ભાડેઆપેલ	સ્વવપરાશ

મ્યુનિસિપલ આકારણી	50,000	40,000
પ્રમાણિત ભાડું	45,000	-
ખરેખર ભાડું	48,000	-
વાજબી ભાડું	40,000	45,000
મકાન ખાલી રહ્યાનો સમય	1 માસ	-
મ્યુનિસિપલવેરા ચૂકવણા	5,000	2,000

પ્રશ્નઃ–4(અ) શ્રી કમલે પોતાનું અંગત રહેઠાણનું મકાન તા. 30-06-2008 ના રોજ રૂા. 9,00,000ની કિંમતે વેચી દે છે. વેચાણનો ખર્ચ રૂા. 10,000 થયો આ અંગત મકાન તેઓ તા. 10-05-2007 ના રોજ રૂા. 5,00,000 માં ખરીદ્યુ હતું આ મકાન વેચાણનો નફો તેઓએ રૂા. 3,00,000 નવા રહેઠાણના મકાન ખરીદીમાં રોકેલ છે. કરપાત્ર મૂડીનફો શોધો. (06)

(બ) નોંધ લખો. લાંબાગાળાની મૂડી મિલકત (04)

પ્રશ્નઃ–5 નીચેની માહિતી પરથી શ્રી અમરની અન્ય સાધનોની (06)

(અ) આવકના શીર્ષક હેઠળની આ વર્ષ 2008-09 માટે કરપાત્ર આવક શોધો.

(1) 10% ના રૂા. 1,00,000 ના બ લિ. ડિબેન્ચર

(2) રૂા. 50,000 નાં ગુજરાત સરકારની 12% ની લોન

(3) પોસ્ટ ઓફિસ બચત ખાતાનું વ્યાજ રૂા. 2,000

(4) વિદેશી કંપની ના શેર પર મળેલ ડિવિડન્ડ રૂા. 5,000

(5) રૂા. 11,704 સરકારી કરબાદ જામીનગીરીનું વ્યાજ
(ટી. ડી. એસ. દર 10.8%)

(બ) નોંધ લખો જામીનગીરીના પ્રકાર (04)